

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Quibus argumentis palliari posse videatur traditionis crimen, & ad ea
breuis responsio. Cap. XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

hæc idola sua laudibus ferebant, dicebantq;: Constâtius ethnicus factus est, & Ariani nostra agnoscunt. Sed cum intercæteros vnus magna vi thronum conuellens, ad se distraheret, fragmento ligni inde in eius ventrem resiliente, & quasi ab ipsa vltione impacto, intestina sua perforauit, & eadem vi, qua solium disrumpere conabatur, rupto aluo, sua intestina profudit: Nimirum vlticem Dei manum cum Azotijs sensit, qui olim ausi sacram arcam attingere tractareq; irreuerentius, diuina vltione perierunt. Non dissimilia scribit de Vandalis Victor Vticensis. Nam accesus aduersus Ecclesiam Gensericus mittit Proculum quendam in provinciam Zengitanam, qui coarctaret (inquit) ad tradendum ministeria diuina, vel libros, cunctos Domini sacerdotes: vt primò armis nudaret, & ita facilius inermes hostis callidus captiuasset. Quibus se non posse tradere clamantibus, ipse rapaci manu cuncta populabatur, atque de pallis altaris, proch nefas, camisias sibi & femoralia faciebat. Qui tamen Proculus huius rei exequutor, frustatim sibi comedens linguam, in breui turpissima consumptus est morte. Hæc Victor lib. 1. de persecutione Vandalica. Neque verò nostri huius est instituti demonstrare proluxius quàm malè & aliàs cesserit sacrilegis: vt palam fieret, quanta veneratione & fide seruanda sunt ea, quæ Deo fuerint semel ad eius cultum honorèmq; dedicata & consecrata.

Vide lib. 6.
tripar. hist.
cap. 32.

Quibus argumentis palliari posse videatur traditionis crimen, & ad ea breuis responsio.

CAPVT XXIII.

SI quis autem videre vult, quibus modis persuadere queat, nullum aut exiguū in traditione crimen esse, legat septimum Optati librum aduersum Parmenianum Donatistam: In quo argumenta colligit, plausibiliterq; prosequitur quibus

bus Donatistarum patres suam traditionem excu-
 sare potuissent, si ad Ecclesiam pœnitentes redire,
 quam ab ea per superbiam resilere maluissent. Pri-
 mum illud est, quod Moyses populo indignatus
 tabulas quas digito Dei gerebat inscriptas, vltro
 nemine cogente projectas fregerit. Si frangere li-
 cuit, neque id sacrilegij quicquam habuit aut iniu-
 riæ in res sacras, cur non liceat tradere ei qui sit
 contracturus, præsertim vrgēte mortis metu? Nec
 tam est sacer codex humana manu conscriptus,
 quam ille Dei digito lapis exaratus. Secundū, quod
 arcam, in qua lex erat Dei, presbyteri, cæterique
 Israelitæ fugientes tradiderūt inimicis Philistæis.
 Tertium, quod Baruch librū tradidit, quem postea
 rex impius minutatim concidit & combussit, illo
 interim qui tradiderat fuga sibi consulente. Nec
 tamen aut Moyse Dominus iratus legitur ob id fa-
 ctum, nec aut Israelitas arca relicta hostibus sacri-
 legis, aut Baruch, quia libro tradito fugerat, vlla
 vindicta sequuta est. Quartum, non magnum est
 quid scriptum sit in charta aut membrana, aut la-
 pide, nec ea legis inscriptio magni facienda est, sed
 ea qua scribitur lex in corde per gratiā noui testa-
 menti: non ergo multum interest quid in libro
 aut membrana tradatur, modo lex in corde salua
 permaneat: nec damnum vllum accipit Ecclesia,
 quando adhuc libris plenæ sunt omnium manus,
 eadēque omnia quæ prius & docentur & discun-
 tur. Ergo si nullo Ecclesiæ damno potest quibus-
 dam libris traditis vita seruari, quid necesse est si-
 ne causa, ne liber tradatur, occidi? Rursum, si mē-
 branæ aut libri quibus diuinæ res conscriptæ con-
 tinentur, deberent illæsi & inuiolati seruari: tunc
 damnandi essent etiam vt sacrilegi, ij qui libros sa-
 eros negligenter abijciunt aut collocant, aut in
 ignes vel aquas excidere patiuntur. Vnde fit vt
 pereant omnino, aut corrosi à muribus, vel carie
 dimiuti, non illæsi recipiantur. Postremò An-

Primū ar-
 gumētum.

II.

III.

IIII.

V.

VI.

VII.

M 3 thiochi

in libro
de officio

II

III

III

V

IV

IV

tiocchi tēporibus Iudēi coacti sunt librōs in incendium dare. Quo factū est vt de scriptura diuina ne apex quidē vnus remaneret, libris omnibus traditis: nec de Iudæis tamē quispiā est ob id damnatus. Ad hæc verò atque huius generis argumenta non difficile est respondere ei qui attenderit quid petat inimicus religionis, quando sacros codices postulat. Petit enim Christi iniuriam, petit extinctionem diuinæ legis, petit sacrorum cōculationem. Qui proinde petenti vel metu acquiescit, hoc profecto quod ille petierit, facit. Quod igitur aliās liceret vitæ causa conseruandæ, verbi gratia: Si onusta librorum sacrorum pōdere nauis mergenda videretur, nisi libris in mare proiectis, hoc cum inimicus ad Christi petierit ac religionis iniuriam, facere omnino non licebit. Sicuti etiam Christiano liceret carne vesci ieiunij tempore, si nullus alius cibus suppeteret, essetque nisi manducaret fame periturus: tamen si hoc inimicus Ecclesiasticæ & Apostolicæ legis postulet, facere non licebit, nec siquidem in discrimen vita vocetur: petit enim bonæ legis violationem & contemptum, quem ne Christianus admittat, ordinatissimè religiosissimèque temporaria vita contemnitur. Possit verò cuiuspiam Optatus ipse talibus argumentis animi sui probasse videri sententiam, quod sepius repetat, si talibus argumentis vsi fuissent Donatistæ traditores, non eos iure potuisse à communione repelli. Item quod dicat id solum prohiberi à Deo quod voluntate fit, non quod sit necessitate, ait enim: Quicquid Deus fieri noluit, ore suo prohibuit, quomodo dixit: Non occides, non mee habebis. Potuit etiā hoc prohibere quod à parentibus vestris admissum est, sed quoniam aliud est quod operatur euentus, quicquid de voluntate potest ab homine fieri, hoc meruit prohiberi: quicquid necessitas peccat, non potest magnis viribus accusari, & infra: Ideo prohibita dum

dum geruntur, iudicio destinantur: non interdum aliqua necessitate fiunt, fortè facillè dignetur ignoscere qui noluit prohibere. Verum de Optati sententia constat ex ijs quæ superius commemorata sunt ex eodem. Ostendit autem quàm multis de causis potuissent excusabiles videri, atque ad veniam pertinere, nisi maluissent per superbiam schisma facere. Quod autem metu perterritus & turbatus necessitate cogente quis facit, nemo existimare debet non id fieri voluntate. Est enim minus quidem voluntarium quàm si abesset metus, sed tamen cum quis faciat, non is potest videri nisi voluntate facere. Non solet (inquit Augustinus) dici quispiam voluntate fecisse quod fecit inuitus. Quamquam si subtilius aduertamus, etiam quod quisque inuitus facere cogitur, si facit, voluntate facit: sed quia malit aliud, ideò inuitus, hoc est, nolens facere dicitur. Malo quippe aliquo facere compellitur, quod volens euitare vel à se remouere facit quod cogitur. Nam si tanta voluntas sit vt malit hoc non facere quàm illud non pati, cogenti proculdubio resistit, nec facit: ac per hoc si facit, non quidem plena & libera voluntate, sed tamen non facit nisi voluntate. Cum igitur per quendam sathanæ satellitem nomine Magnum, qui Valenti imperatori comes largitionum & dux militum fuerat, hæc atque eiusmodi serpens antiquus sibilaret, quo Dei famulos vel ad simulatam pertraheret schismatis Ariani societatem: Flectimini, & finite vos moueri vt Ariano dogmati accedatis: veniam quidem vobis numen (etiamsi vestra sit vera religio) facillè daturum est, ignoscetque diuinitas, quod non vestra sponte, sed vi coacti feceritis. Coactioni enim semper relinquitur defensio, necessitatique satisfactio adest: spontaneam verò voluntatem digna accusatio subsequitur.

M 4

His

*Lib. de spi-
ritu & li-
tera ca. 30.*

His igitur cum ille vocibus sollicitaret ad nephas, nihil persuasit catholicis ac probè instructis hominibus, sed nec perterrefecit ac fregit adiunctis minis, vllāue commemoratione tormentorum. Quin hoc potius responsum accepit fortissimis dignum pectoribus: Desine de cætero, desine huiusmodi nos territare sermone, desine verba inania profundere. Quantumlibet enim fremas, & tanquam procellosus ventus irrumpas, nos tamen de pietatis via non depellemur, sed pro orthodoxis dogmatibus ad mortem vsque decertabimus.

*Tripart. hi-
stor. lib. 7.
cap. 40.
Et Theodo.
li. 4. ca. 22*

Summaria comprehensio rationum earum quibus officium catholici hominis continetur in schismatica communione vitanda persequutionis tempore.

CAPVT XXIIII.

HOc igitur Christiani hominis officium est, quod animo sententiæque de religione tenetur, id obseruatione quoque præseferre: cum sit religio Christiana non in solo posita de rebus diuinis recto iudicio, sed in ipso præcipue opere, certæque & colendi & viuendi ratione: neque vsquam omnino nisi in Ecclesiæ catholicæ communionem teneatur: vsque adeo vt qui se ab ea seiunxerunt, vel seiunctis communicant, etiam si neque doctrinæ aduersitate, quod ad tempus fieri potest, neque sacramentorum diuerso ritu separantur, tamen veram non sequantur religionem. Non enim vlla in societate vera est, nisi in qua Deus fide, spe & charitate colitur: neque ibi charitate coli potest, vbi nefario schismate vnitas violatur, & animi bene prius iuncti diuiduntur, & altare sacrilegæ separationis, contra altare pacificæ vnitatis erigitur. Sic enim creditur & docetur (inquit Augustinus) quod est humanæ salutis caput, non aliam esse philosophiam, id est, sapientiæ studium, & aliam religionem: cum ij quorum doctrina

*Lib. de ve-
ra relig. c. 5*

nam